

Arbetsmiljöverket
Karin Lagerkvist, 010-730 96 58
Christer Fernström, 010-730 9168

Rapport regeringsuppdraget Förstärkt tillsyn och genomförande av kommunikationsinsatser beträffande arbetstid

Genom ändringar i regleringsbrevet för budgetåret 2016 gavs Arbetsmiljöverket i uppdrag att

1. Genomföra utökad tillsyn av arbetstid och arbetstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik.
2. Genomföra särskilda informationsinsatser med inriktning på arbetstid och psykosocial arbetsmiljö i samband med ikraftträdandet av föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö.
samt redovisa uppdraget till Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) i samband med årsredovisningen för 2017.

1. Återrapportering av uppdraget utökad tillsyn av arbetstid och arbetstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik.

I enlighet med regeringsuppdraget har vi under 2016 och 2017 successivt utökat tillsynen av arbetstid och arbetstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik, i synnerhet det sistnämnda.

Vi har under 2016 och 2017 genomfört stora utbildningsinsatser för alla inspektörer vid införandet av de nya föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:14). Det har gett stora möjligheter att lyfta frågor och ställa krav på arbetstidens förläggning som en viktig aspekt i det förebyggande arbetsmiljöarbetet vid inspektioner.

Vi har tagit med tillsyn av arbetstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik i flera stora nationella tillsynsinsatser under 2016 och 2017 som socialsekreterare och första linjens chefer i vård och omsorg. Under 2016 ställde vi drygt 220 krav på att arbetsgivaren ska vidta de åtgärder som behövs för att motverka att arbetstidens förläggning leder till ohälsa hos arbetstagarna jfr (12 § AFS 2015:4). Under 2017 har det ökat till nära 600 krav.

Under 2017 började vi genomföra fördjupad utbildning i arbetstidslagen (1982:673). Vi prioriterade utbildningen för de inspektörer som arbetar mot osund konkurrens.

Under 2017 gjordes tillsyn av arbetstidslagen vid inspektioner med inriktning mot osund konkurrens. Vi prioriterar också tillsyn av inkomna tips med koppling till arbetstid.

2. Fortsatt inriktning av tillsynen av arbetsstidsrelaterad arbetsmiljöproblematik och arbetstid under 2018 och framåt

a) Tyngdpunkten kommer att ligga på tillsyn av arbetstidens förläggning med koppling till bestämmelserna i föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4). Det är främst inom detta område vi bedömer att framgångsfaktorerna finns för att förebygga ohälsa hos arbetstagare. Med stöd av 12 § AFS 2015:4 kan vi ställa krav på arbetsgivaren att vidta de åtgärder som behövs för att motverka att arbetstidens förläggning leder till ohälsa hos arbetstagarna. Även om vi med stöd av 2 kap 1 § arbetsmiljölagen (1977:1160), haft möjligheter till kravställande om arbetstidens förläggning innan föreskrifternas ikraftträdande så har den tydligare kopplingen till den organisatoriska och sociala arbetsmiljön underlättat tillsynen och intressenternas mottagande.

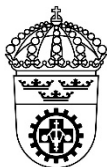
b) Vi fortsätter att utveckla metoder och strategier för att inspektera enligt arbetstidslagen. Under 2018 startar en nationell tillsynsinsats där inspektionerna börjar med inriktning mot IT-konsulter i medelstora företag. Urvalet av bransch är gjort med koppling till gränslöst arbetsliv. Tillsynsinsatsen ska ge underlag för fortsatt tillsyn enligt arbetstidslagen i olika branscher.

c) Vi fortsätter med fördjupade utbildningar i arbetstidslagen.

d) Vi fortsätter att också inspektera enligt arbetstidslagen inom tillsyn mot osund konkurrens samt inkomna tips som rör arbetstid.

3. Återrapportering av uppdraget att genomföra särskilda informationsinsatser med inriktning på arbetstid och psykosocial arbetsmiljö i samband med ikraftträdandet av föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö.

Arbetsmiljöverket har mellan 2015-2017 genomfört omfattande informationsinsatser om den organisatoriska och sociala arbetsmiljön som inkluderar arbetstidens förläggning och den psykosociala arbetsmiljön. Insatserna har bestått i integrerad kommunikation i såväl egna, förtjänade och betalda medier och resulterat i en markant ökning av kännedomen om de nya föreskrifterna och ett stort genomslag i såväl riksmedier som lokala medier.

Ett intensivt pressarbete i samband med beslut och ikraftträdande av föreskrifterna har genomförts där budskapen om vikten av förebyggande arbetsmiljöarbete på området fått vida spridning över hela landet. Ett informationsbrev med frågor och svar skickades till landets alla arbetsställen (ca 400 000 st.) i januari 2016. Arbetsmiljöverket arrangerade 26 egna informationsträffar runt om i landet och deltog på ett antal externt arrangerade informationsträffar för sammanlagt 13 000 besökare. Inför ikraftträdandet av föreskrifterna lanserades en landsomfattande kampanj bestående av filmen "Utmaningen- en film om den sjuka jobbstressen" med annonsering i press, digitala medier och utomhusreklam samt debattartikel i Dagens Nyheter. Filmen översattes även till engelska för att göras tillgänglig för icke svensktalande personer.

Kännedomen om de nya föreskrifterna ökade under november 2015 – till maj 2016 med 83 % hos små arbetsgivare, 73 % hos mellanstora arbetsgivare och med 27 % hos stora arbetsgivare som var den primära målgruppen för informationsinsatserna. Sammanlagt hade 150 000 arbetsgivare som sysselsätter 3.5 miljoner anställda kännedom om de nya reglerna.

220 000 visningar av filmen utmaningen, 380 000 visningar av filmtrailer, 700 inslag i media, 200 000 nedladdningar och beställningar av föreskrifterna, 30 miljoner exponeringar i digitala medier, 30 000 sociala handlingar på Facebook är andra effekter under samma tidsperiod. Arbetsmiljöverket vann också silver i Sveriges största PR-tävling som genererade en del uppmärksamhet. Under hösten 2016 togs en längre version av filmen "Utmaningen" fram i utbildningssyfte. Även den översattes till engelska. Under sommaren 2017 genomfördes en extern informationsinsats med exklusivt fokus på arbetstider under rubriken "Glöm inte ta semester på semestern" i Dagens Nyheter.

I samband med inspektionsinsatser som fokuserat på den organisatoriska och sociala miljön har Arbetsmiljöverket pressaktiviteter genererat fortsatt hög uppmärksamhet i media.

Arbetsmiljöverket fick under 2017 ytterligare medel från regeringen till informationsinsatser mot arbetsrelaterad psykisk ohälsa. Den första delen av insatserna riktade sig till chefer och personer som arbetar med personalfrågor, med särskilt fokus på vård och omsorg. Vi valde den inriktningen därför att en utvärdering av tidigare informationsinsatser visat att chefer upplever lågt stöd och att de vet för lite om hur man förebygger ohälsa. Vi använde beskrivande exempel för att lyfta fram hur viktigt det är att ha stöd från verksamhetsledningen för att kunna främja en bra hälsokultur på jobbet. Chefer,

arbetsledare och personalfunktioner i exemplen visade att de tog kunskapsfrågan på allvar och arbetade förebyggande med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön genom ökad kunskap och dialog.

I den andra delen av informationsinsatsen kombinerade vi exemplen med att filmen "Utmaningen - en film om den sjuka jobbstressen" lanserades på nytt. Filmen är riktad till allmänheten och vi informerade om den genom sociala medier och trafikreklam. Utgångspunkten för kampanjen var att sprida information om problem, lösningar och rättigheter för att öka arbetsgivarnas motivation att uppfylla sina skyldigheter.

Andra delen av kampanjen genererade ytterligare 80 000 visningar av filmen "Utmaningen - en film om den sjuka jobbstressen". Tillsammans med den första delen blir det hittills 300 000 visningar totalt sett.

I detta ärende har generaldirektören Erna Zelmin-Ekenhem beslutat. I den slutliga handläggningen har kommunikatör Christer Fernström och avdelningscheferna Pia Zätterström och Greta Svensson deltagit. Föredragande har varit enhetschef Karin Lagerkvist.

Erna Zelmin-Ekenhem

Karin Lagerkvist